

УДК: 341.231.14:342.7

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ

Тимошук О.Г., к.ю.н., доцент
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Сучасні збройні конфлікти суттєво трансформують підходи до правового регулювання страхових відносин, зокрема щодо покриття ризиків надзвичайного та воєнного характеру. В умовах євроінтеграційного курсу України особливої актуальності набуває дослідження європейських моделей страхування катастрофічних ризиків та можливостей їх адаптації до національної правової системи.

Актуальність цієї теми зумовлена тим, що в умовах повномасштабної війни значна частина майнових втрат громадян та бізнесу не покривається стандартними договорами страхування. Це створює правову та фінансову прогалину, яка не може бути ефективно компенсована лише за рахунок державного бюджету або міжнародної допомоги. Відтак постає необхідність формування нових правових підходів до регулювання страхування ризиків воєнного характеру.

У традиційній страховій практиці воєнні ризики майже завжди виключаються зі страхового покриття. У договорах страхування застосовуються так звані *war exclusion clauses*, які звільняють страховика від відповідальності у випадку збитків, спричинених війною, збройними конфліктами або військовими діями. Цей підхід узгоджується з підходами до управління катастрофічними ризиками, описаними в аналітичних дослідженнях OECD[1]. Такий підхід є економічно обґрунтованим,

оскільки воєнні ризики мають катастрофічний, системний і важко прогнозований характер.

Водночас досвід держав Європейського Союзу демонструє, що навіть за відсутності прямого страхування війни, можуть існувати ефективні моделі управління катастрофічними ризиками. Зокрема, у Франції функціонує система державного перестраховування надзвичайних ризиків, яка дозволяє розподіляти фінансове навантаження між приватними страховиками та державою. У Німеччині значну роль відіграють механізми перестраховування та фінансової стабілізації страхового ринку. Польща, у свою чергу, застосовує змішані моделі державної підтримки страхування у стратегічно важливих секторах економіки.

Загальною рисою цих моделей є принцип розподілу ризику між приватним та публічним секторами. Саме ця ідея може бути ключовою для формування української моделі страхування воєнних ризиків. Зазначений підхід узгоджується з регуляторною логікою системи Solvency II, яка забезпечує фінансову стійкість страхових компаній у ЄС [2].

Сьогодні українське законодавство не містить комплексного регулювання страхування воєнних ризиків. Відсутнє легальне визначення цього поняття, не врегульовано порядок страхового покриття та механізми компенсації збитків. Як наслідок, існує правова невизначеність як для страхувальників, так і для страховиків, що суттєво обмежує розвиток цього сегмента ринку.

Окремо слід зазначити, що український страховий ринок об'єктивно не має достатньої фінансової спроможності для самостійного покриття масових воєнних збитків. Навіть великі страхові компанії потребують механізмів перестраховування або державної підтримки. У цьому контексті важливу роль відіграє регулятор — National Bank of Ukraine, який формує політику нагляду за страховим ринком та визначає його стабільність. Подібні обмеження фінансової спроможності страхових ринків у

кризових ситуаціях відзначаються також у звітах ЕІОРА щодо стабільності страхового та перестрахового секторів ЄС [3].

З урахуванням європейського досвіду, можна запропонувати декілька напрямів удосконалення правового регулювання в Україні. По-перше, доцільним є законодавче закріплення поняття «воєнний ризик» як окремої категорії страхового права. Це дозволить усунути правову невизначеність та сформувати єдині підходи до укладення страхових договорів. По-друге, перспективним є створення спеціального компенсаційного або гарантійного фонду для покриття збитків від воєнних ризиків. Такий фонд може функціонувати на засадах державно-приватного партнерства із залученням міжнародної фінансової допомоги та перестрахових механізмів. По-третє, необхідно запровадити мінімальні стандарти прозорості страхових договорів, зокрема щодо обсягу страхового покриття та виключень. Це дозволить підвищити рівень захисту прав споживачів та зменшити кількість правових спорів.

Окремої уваги потребує питання євроінтеграції. Важливо розуміти, що пряме копіювання європейських моделей є неможливим через відмінність умов. Більшість держав ЄС не функціонує в умовах активних бойових дій, тому Україна повинна формувати гібридну модель, яка поєднуватиме європейські підходи до управління ризиками із національними особливостями воєнного стану.

Таким чином, страхування воєнних ризиків є не лише вузькоспеціалізованим питанням страхового права, а й елементом загальної системи економічної безпеки держави. Його розвиток потребує комплексного підходу, що включає законодавчі зміни, інституційні механізми та фінансові гарантії.

У підсумку варто зазначити, що адаптація європейського досвіду у сфері страхування катастрофічних ризиків може стати основою для формування в Україні сучасної моделі страхового захисту, здатної функціонувати в умовах високих ризиків та післявоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Policy responses to catastrophe and climate-related risks in insurance markets. 2022. URL: <https://www.oecd.org>.

2. European Commission. Solvency II directive: Overview and implementation report. 2021. URL: <https://finance.ec.europa.eu>

3. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). Insurance and reinsurance statistics report. 2023. URL: <https://www.eiopa.europa.eu>

УДК 342.9

**НАЗК, ЯК ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ:
УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ**

Клочко В.М., к.ю.н., ст. викладач
кафедри публічно-правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Під час написання тез конференції розглянуто питання, що стосуються повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції в частині складання адміністративних протоколів. Вказано за якими статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення даний орган уповноважений складати адміністративні протоколи. Проаналізовано звітність щодо складання адміністративних протоколів Національним агентством з питань запобігання корупції у 2025 році.

Ключові слова: адміністративне правопорушення; адміністративний протокол; корупція; суд; Національне агентство з питань запобігання корупції.

У статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) визначено перелік органів та посадових осіб, уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення [1]. У межах даного дослідження основну увагу приділено аналізу повноважень Національного агентства з питань